

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 346.62

DOI <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-1/24>

Гудіма Т.С.

Інститут економіко-правових досліджень Національної академії наук України

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ НА ГРОШОВО-КРЕДИТНУ ПОЛІТИКУ

У статті досліджено питання, пов'язані з особливостями впливу кредитної діяльності фінансових установ на досягнення цілей грошово-кредитної політики (далі – ГКП) та сталого розвитку країни. Аргументовано, що кредитна діяльність фінансових установ в Україні завдає негативного впливу на ефективність ГКП (активізує інфляційні процеси), створює передумови для фінансової дестабілізації та пригальмовування процесів сталого економічного розвитку країни (зокрема, збільшує соціальну нерівність та консервує бідність у країні; негативно впливає на сальдо платіжного балансу тощо).

Встановлено, що засобом протидії такому впливу на міжнародному рівні є обмеження вартості кредитної послуги. Основною метою цього засобу є намір захисту споживачів, які не можуть дозволити собі відсоткові ставки, запропоновані фінансовими установами, зниження рівня проблемної заборгованості, соціальної нерівності та, як наслідок, сприяння фінансовій стабільності, цілям монетарної політики та сталому економічному зростанню. Емпіричні дослідження доводять, що жорстке обмеження процентних ставок стосовно облікової ставки Центрального банку призводитиме до ще більш негативних наслідків для ГКП країни та сталого економічного зростання, аніж протилежна ситуація.

Доводиться, що серед можливих засобів зменшення несприятливого впливу від кредитної діяльності фінансових установ було б доцільно виділити та врегулювати на законодавчому рівні: встановлення максимальної вартості кредиту; обмеження процентних ставок із урахуванням специфіки для окремих фінансових продуктів. Відзначено, що конкуренція на ринку фінансових послуг сама по собі не здатна впливати на зниження вартості кредитних послуг. Для того щоб цей механізм працював належним чином, доцільним є застосування комплексного підходу, а саме забезпечення стабільної макроекономічної ситуації в країні, прозорості цін на продукти, фінансової грамотності населення тощо.

Ключові слова: кредитна діяльність, фінансові установи, грошово-кредитна політика, цілі сталого розвитку країни, Центральний банк.

Постановка проблеми. У сучасному світі грошово-кредитна політика держави справляє потужний вплив на формування та вибір інструментів макроекономічного регулювання та забезпечення сталого розвитку національної економіки. На національному рівні це, зокрема, підтверджується нормами спеціального законодавства (стаття 6 Закону України «Про Національний банк України» (далі – ЗУ «Про НБУ») та Основними засадами грошово-кредитної політики на 2020 рік та середньострокову перспективу [1].

Як відомо, серед цілей сталого розвитку визначено забезпечення економічних і соціальних

потреб, важливих для виживання найбільш вразливих категорій населення. Частково це відбувається за рахунок «ефективного обігу коштів», зокрема їх розподілу в економіці країни (в тому числі серед населення) через фінансові установи. Будь-які відхилення в цьому напрямку можуть призвести до протилежного ефекту. Так, наприклад, надмірні обсяги споживчого кредитування (понад 10% ВВП) здатні сприяти активізації інфляційних процесів (через збільшення готівки в обігу); негативно впливати на економічне зростання тощо. У таких умовах процес досягнення цілей монетарної політики (стаття 6 ЗУ «Про НБУ») значно

ускладнюється. Крім того, окремі засоби ГКП, зокрема облікова ставка НБУ, за відсутності відповідного правового регулювання виявляються неспроможними належним чином впливати на ефективність розподілу фінансових ресурсів в економіці країни. Яскравим прикладом є ситуація в Україні, коли, незважаючи на рестриктивну політику держави, співвідношення нових кредитів та сукупних споживчих витрат домогосподарств двократно перевищило показники 2015 року [2]. Вищенаведене актуалізує необхідність винайдення балансу застосування економіко-правового інструментарію, здатного знизити негативний ефект від кредитної діяльності фінансових установ, на шляху до досягнення загальноекономічних цілей, зокрема ГКП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, пов'язаних із різними аспектами ефективного розподілу коштів через фінансові установи та його впливу на економічний розвиток (економічну політику) країни, присвятили свої роботи такі вчені: Л. Іваненко, В. Коваленко, О. Захаркін, Т. Мякота, А. Луценко, Т. Гордіца, Ю. Гава, К.Р. Макконел, С.Л. Брю, О. Охріменко, М. Ватаманюк та інші [3–10].

Слід зазначити, що позиції вчених з вищезазначених питань характеризуються відсутністю єдності підходів. У своїх фундаментальних та прикладних дослідженнях одні наголошують на тому, що активізація кредитної діяльності фінансових установ підвищує попит на споживання та послуги, а це, своєю чергою, стимулює розширення обсягів їх виробництва і, як наслідок, економічне зростання [5]. Крім того, прискорення обігу грошових коштів позитивно впливає на розвиток фінансово-банківської галузі, а також сприяє формуванню «цивілізованих відносин» у цій сфері [6;7]. Інші зауважують, що кредит лише відображає рівень споживання та заощадження суб'єктів, а тому взагалі не може бути самостійним показником та впливати на макроекономічну ситуацію [7], а тим паче на ГКП. При цьому, незважаючи на наявність значної кількості праць з відповідної тематики, не досить дослідженими виявляються окремі теоретичні та практичні аспекти кредитної діяльності фінансових установ, а також їх правове врегулювання. Дискусійними залишаються питання її впливу на досягнення цілей сталого розвитку країни загалом та грошово-кредитної політики зокрема. Зазначене актуалізує проведення додаткових досліджень у цьому напрямі та становить мету цього дослідження.

Виклад основного матеріалу. Загалом, активне нарощення незабезпеченого споживчого

кредитування є особливістю держав, що розвиваються. Зі зростанням економіки його частка зменшується на користь іпотеки і досить рідко перевищує 10% ВВП (особливо це характерно для європейських країн). Дослідження рівня споживчого кредитування в Україні, проведене НБУ, підтвердило, що він близький до 9% від ВВП, а отже, поки що залишається нижчим за рівноважний. Водночас фактичні його показники стрімко зростають. Як наслідок, ризики споживчого кредитування посилюються [11].

Оптимістичні споживчі настрої та доступність кредитних ресурсів активізують купівлю не національної, а імпортованої продукції та товарів. Як наслідок, відбувається тиск на поточний рахунок платіжного балансу. Подібна ситуація відбувалася у період фінансових криз у 2007–2008 та 2012–2013 роках. Разом із тим висока прибутковість сегмента і конкуренція на ринку поступово призводять до зниження стандартів кредитування з боку фінансових установ. Це, своєю чергою, збільшує ризики фінансової нестабільності [11].

І якщо, незважаючи на послаблення НБУ режиму таргетування інфляції (рішення Правління НБУ від 30 січня 2020 року № 76-рш «Про розмір облікової ставки»), декларовані ефективні ставки за кредитами на споживчі цілі в банках становлять 30–140% річних, то в небанківських фінансових установах вони здебільшого перевищують 600% [12] (таблиця 1).

Що цікаво, саме останні є основними кредиторами домогосподарств на сьогодні. Так, за 9 місяців 2019 року небанківськими фінансовими установами було видано кредитів на 51,15 млрд грн, що на 57% більше, ніж за 9 місяців 2018 року. Майже 55% від загальної суми кредитних договорів припало на кредити фізичним особам. Надзвичайна прибутковість цього напрямку та зниження стандартів роздрібного кредитування стимулює фінансові установи і надалі розвивати такі послуги та збільшує їх кількість на фінансовому ринку. Зокрема, станом на 30 вересня 2019 року 674 фінансові компанії мали ліцензії на видачу коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту. За аналогічний період 2018 року їх було 599 [20].

Висока вартість кредитів, за поясненням фінансових установ, зумовлена значними адміністративними видатками під час їх оформлення та значним розміром проблемної заборгованості (частка непрацюючих (NPLs) кредитів тільки по банківській системі в Україні становила 48,4% на початок 2020 року) [21]. Відсутність забезпечення,

спрощення процедур оформлення кредиту (зменшення вимог щодо необхідних документів, скорочення строку щодо прийняття рішення тощо) та значні ризики неповернення збільшують вартість такої послуги. Попри зазначене, високий попит на кредитні кошти дає змогу фінансовим установам зберігати високі кредитні ставки. До того ж останні зазвичай кредитують на умовах, що не підпадають під дію Закону України «Про споживче кредитування» (зокрема, на строк менше місяця), а це означає меншу захищеність прав позичальників.

Як свідчать результати опитування НБУ фінансових установ про умови споживчого кредитування, позичальники з низькими доходами «закредитовані» найбільше (висока прибутковість сегмента і конкуренція на ринку поступово призводять до зниження стандартів кредитування з боку фінансових установ) [11]. Боргове навантаження створює ризики для їхньої платоспроможності, особливо з урахуванням того, що доходи цієї категорії громадян надалі зростатимуть повільніше. У разі, якщо до цього додається несумлінність кредиторів (досить часто вони не повідомляють реальну ціну послуг), вартість позик багаторазово перевищує фінансовий потенціал позичальників. У результаті застосування такої практики домогосподарства «сповзають у боргову яму», незважаючи на спроби пролонгувати зобов'язання. Як наслідок, відбувається поступова консервація бідності в країні, своєю чергою стрімко збільшується рівень соціальної нерівності її населення. Про це, зокрема, свідчать статистичні дані Доповіді ПРООН про стан людського розвитку за 2019 рік [22]. *За таких умов, досягнення декларованих на міжнародному та вітчизняному рівнях цілей сталого розвитку (зокрема, № 1 – подолання бідності, № 8 – гідна праця та економічне зростання, № 10 – подолання нерівності) суттєво ускладнюється.*

Своєю чергою зростання споживчого кредитування (зокрема, через спрощення умов його отри-

мання), погіршення фінансового стану домогосподарств та, як наслідок, неможливість останніми повернення кредиту створює системний ризик для фінансової стабільності.

Одним із відомих міжнародній практиці засобів протидії вищенаведеній ситуації є обмеження кредитної діяльності фінансових установ (зокрема, споживчого кредитування) шляхом встановлення максимальної кредитної ставки, підвищення вимог до самих позичальників, обмеження видачі кредитів на окремі види товарів тощо. Серед успішного досвіду застосування цього засобу можна навести приклади окремих країн.

Зокрема, законодавчі обмеження видачі кредитів на окремі види товарів характерні для Туреччини. Стрімке зростання роздрібного кредитування у країні в 2011–2013 роках призвело до збільшення боргового навантаження населення з 4% у 2002 році до 55% річного наявного доходу у 2013 році. Після цього місцеві регуляторні органи вжили заходів з обмеження споживчого кредитування. Так, у грудні 2013 у Туреччині заборонили оплачувати придбання пального, дорогоцінних металів, мобільних телефонів та ресторанних послуг за допомогою кредитних карт. І хоча у 2018 році країні не вдалось уникнути кризи платіжного балансу, гальмування споживчого кредитування вберегло фінансові установи від нестабільності через можливе масове неповернення кредитних коштів і не завдало значного впливу на досягнення цілей ГКП [12].

В інших країнах – сусідах України, зокрема Росії та Білорусі, на законодавчому рівні також вживаються заходи щодо обмеження споживчого кредитування, хоча населення цих країн і не є занадто «закредитованим». Так, в Аналітичному огляді з фінансової стабільності Національного банку Білорусі за 2017 рік [23] стрімке зростання споживчого кредитування (на 75% від загальної суми кредитів у 2017 році) навіть розглядалось як

Таблиця 1

Відсоткові ставки за кредитами «До Зарплати» станом на 1 лютого 2020

Назва небанківської установи	Умови кредитування	Штрафи за прострочення заборгованості
TOP Credit [13]	693,5% (1,9%)	Пеня 1% щоденно
Ccloan [14]	602,25 % (1,65%)	Пеня 3% від суми прострочки щоденно
Mycredit [15]	584% (1,6)	Пеня 2% щоденно
CreditON [16]	693,5%	Пеня 1% щоденно
Швидко Гроші [17]	730% (2% день)	Пеня 2% в перший день, збільшується на 2% щодня
Ваша Готівочка [18]	730% (2% день)	% ставка/пеня 2,5% в день + 100 грн
Кредит Кафе [19]	730% (2% день)	Пеня 2% щоденно

аргумент для активації контрциклічного буферу капіталу (обсягу капіталу, який банк має утримувати понад регуляторний мінімум у період кредитної експансії) [12].

Що стосується граничних розмірів кредитних ставок, то така практика характерна для багатьох країн, включаючи країни з розвинутою економікою. Так, Центральний банк Литви з 2015 року обмежив відсоткову ставку за кредитом на рівні 75%, а загальну його вартість з урахуванням штрафних санкцій та комісій – 100% від суми позики. При цьому було посилено вимоги щодо перевірки кредитором фінансової спроможності позичальників. Зокрема, відповідно до Положення про відповідальне кредитування обмеження зобов'язань за позиками не може перевищувати 40% від місячного доходу позичальника [24]. Подібна практика відбувалася і в Грузії, де з 2017 року максимальна ефективна ставка за кредитом становить 100% від запозиченої суми (планують додаткове зниження до 50%), а відсотки і штрафи – 150% [25].

Стосовно країн з розвинутою економікою цікавим є досвід Великобританії, де Центральним банком було прийнято детальні правила [26] щодо обмеження граничної вартості кредиту з 2 січня 2015 року. Зокрема, відповідно до згаданих правил нараховані відсотки та збори не повинні перевищувати 0,8% на день, а їх загальний розмір становити більше ніж 100% від загальної суми позики. Після цього в 2017 році було зроблено відповідний аналіз, згідно з яким виявилось, що 760 000 позичальників на цьому ринку стали заощаджувати близько 150 млн фунтів на рік. Попри зазначене, реформи призвели до підвищення доступності кредиту, зменшення кількості клієнтів, які мають проблеми із цим продуктом, стабілізації ситуації на монетарному ринку. Наступний аналіз заплановано на другу половину 2020 року [27].

Загалом, станом на 2014 рік більш ніж 76 країн світу застосовували певну форму обмеження на вартість кредиту (рисунок 1) [28].

Незважаючи на успішний досвід, за останні кілька років подібна практика почала поступово послаблюватися. Все частіше обмеження максимально можливої вартості кредиту використовується у разі, наприклад, підтримки певної галузі економіки або стимулювання її розвитку. На думку багатьох фахівців та відповідно до емпіричних досліджень, поясненням у такому разі є те, що застосування будь-яких обмежень, зокрема встановлення граничних розмірів процентних ставок, призводить до низки потенційних проблем у майбутньому, серед яких [29–34]:

- недоступність кредитування малозабезпечених категорій громадян, громадян з низьким офіційним рівнем доходу/відсутністю застави. Прикладом можна навести досвід таких країн, як Болівія, Колумбія, Домініканська Республіка, Еквадор, Гаїті, Нікарагуа, Перу, Польща та Замбія;

- скорочення фінансового посередництва (Італія) та зниження різноманітності продуктів для малозабезпечених категорій громадян (наприклад, Франція та Німеччина). Кредити домогосподарствам стають більш ризиковими та витратними в обслуговуванні. Це впливає на їх обсяги у бік зменшення. Натомість фінансові установи починають кредитувати уряд та великі підприємства приватного сектору;

- зростання тіньового кредитування (наприклад, Японія та США) [34]. Оскільки доступ до кредиту через зареєстровані у законодавчому порядку фінансові установи обмежується, потенційні позичальники можуть бути змушені звернутися до неофіційних кредиторів, які не підлягають банківському нагляду та надають відповідні послуги під високий процент;

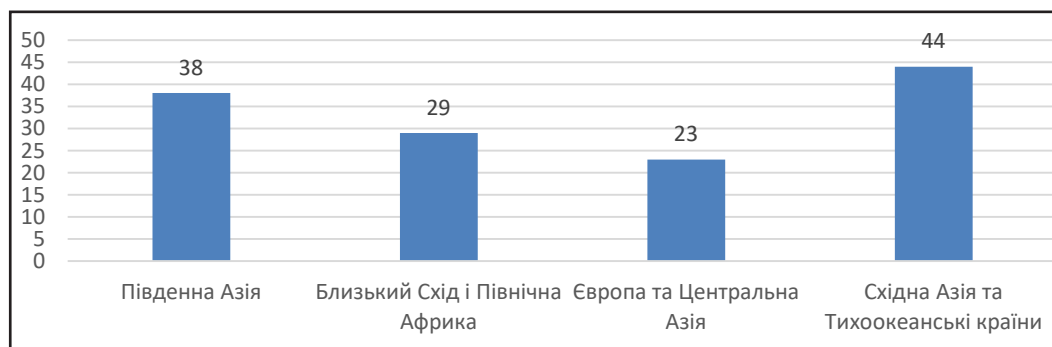


Рис. 1. Кількість та відсоток країн з максимальною відсотковою ставкою за регіонами станом на 2014 рік (%)

– загрози для фінансової стабільності малих та середніх банків, бізнес-модель яких спирається на залучення депозитів та, відповідно, кредитування домогосподарств під високий процент [32; 35].

Щодо українських реалій, то є припущення, що у разі запровадження вищеприписаної практики в країні (зокрема, посилення вимог щодо кредитування, фінансового стану позичальників, а також встановлення граничної вартості кредиту), кредитування населення банками та небанківськими установами повністю припиниться. Це, своєю чергою, ще більше уповільнюватиме сталий економічний розвиток країни [12].

Концептуальним недоліком вищезазначених підходів можна назвати однобокість погляду фахівців на проблему або висування подібних гіпотез на підставі вивчення лише негативного досвіду країн з досліджуваних питань, без ґрунтовного наукового аналізу. Безперечно, такий досвід є, але ж його доцільно б було використовувати для удосконалення інструменту з обмеження кредитної діяльності фінансових установ та попередження негативних наслідків від його застосування. Як приклад можемо навести досвід Кенії.

Так, наприкінці липня 2016 року всупереч попередженням Центрального банку Кенії та Казначейства парламентом країни було прийнято законопроект «Про внесення змін до Закону про банківську діяльність» щодо зміни процентних ставок. Цим нормативно-правовим актом встановлювалися: (1) максимальний розмір ставок за кредитами з боку «банків або фінансових установ» на 4 відсотки вищий за «облікову ставку»; [36] та (2) найнижчий розмір процентних ставок за строковими депозитами, рівний 70 відсоткам «облікової ставки». У вересні 2016 року Центральний банк Кенії видав циркуляр, встановлюючи облікову ставку для цілей цього закону на рівні 10,5% (відповідно 7,35% – депозити та 14,5% – кредити). Метою законодавців у встановленні контролю за процентними ставками було розширення доступу до кредитів та збільшення рентабельності заощаджень. Високі кредитні ставки розглядалися як джерело надлишкового прибутку [37] для банків, а також такими, що завдають шкоди економіці, знижуючи інвестиції та надаючи позики поза можливостями багатьох споживачів.

Однак вищезазначений підхід призвів до протилежного ефекту. З моменту впровадження контролю за процентними ставками відбулося: (1) різке зниження банківського кредиту для малого та середнього бізнесу, особливо у торгівлі та сільському господарстві; (2) непропорційний

вплив на кредитну діяльність та прибутковість малих банків; та (3) зменшення фінансового посередництва, переорієнтація кредитів комерційних банків від приватного до державного сектору. Це негативно вплинуло на економічне зростання та зростання ВВП, а також знизило ефективність застосування облікової ставки як інструменту ГКП.

Недоліком такого підходу вважається занадто жорстке обмеження процентних ставок стосовно облікової ставки Центрального банку. Одним із можливих засобів зменшити несприятливий вплив від кредитної діяльності фінансових установ було б встановлення максимальної вартості кредиту не стосовно облікової ставки, а наприклад, суми кредиту (досвід Великобританії) або фінансового стану позичача (досвід Литви) тощо. Такий підхід здатен попередити зростання нелегального кредитування в країні та забезпечити достатню маржу для компенсації ризиків фінансовими установами тощо.

Helms та Reille зауважують на тому, що зниження відсоткових ставок за кредитом може відбуватися природно за умови забезпечення конкуренції. Як приклад учені наводять досвід Болівії та Камбоджі, де на початку ХХ століття вдалося досягти позитивного ефекту в цьому напрямі завдяки конкурентній політиці держав [32]. Проте збільшення кількості фінансових установ не завжди впливає на вартість послуги (як, наприклад, в Україні, де конкуренція призводить не до зниження процентної ставки за кредитом, а до зниження вимог до перевірки клієнта (фінансового стану, відповідних документів тощо)). Доцільно застосовувати комплексний підхід. Так, необхідними умовами для того, щоб цей механізм працював належним чином, вважаються: стабільна макроекономічна ситуація в країні, забезпечення прозорості цін на продукти, фінансова грамотність населення, доступність кредитної інформації та інформації про фінансовий стан установ, а також позичальників (створення кредитних бюро); відповідна нормативно-правова база [38].

Висновки. Проведений аналіз дає змогу дійти таких висновків. Аргументовано, що кредитна діяльність фінансових установ в Україні завдає негативного впливу на ефективність ГКП (активізує інфляційні процеси), створює передумови для фінансової дестабілізації та пригальмовування процесів сталого економічного розвитку країни (зокрема, збільшує соціальну нерівність та консервує бідність у країні; негативно впливає на сальдо платіжного балансу тощо).

Встановлено, що засобом протидії такому впливу на міжнародному рівні є обмеження

вартості кредитної послуги. Основною метою цього засобу є намір захисту споживачів, які не можуть дозволити собі відсоткові ставки, запропоновані фінансовими установами, зниження рівня проблемної заборгованості, соціальної нерівності та, як наслідок, сприяння фінансовій стабільності, цілям ГКП та сталому економічному зростанню. Емпіричні дослідження доводять, що жорстке обмеження процентних ставок стосовно облікової ставки Центрального банку призводитиме до ще більш негативних наслідків для ГКП країни та сталого економічного зростання, аніж протилежна ситуація.

Серед можливих засобів зменшення несприятливого впливу від кредитної діяльності фінансових установ у такому разі було б за доцільне виділити та врегулювати на законодавчому рівні: (1) встановлення максимальної вартості кредиту не стосовно облікової ставки, а наприклад, суми кредиту (досвід Великобританії) або фінансового стану споживача (досвід Литви) тощо. Такий підхід здатен попередити зростання нелегального кредитування в країні та забезпечити достатню

маржу для компенсації ризиків фінансовими установами; (2) обмеження процентних ставок з урахуванням специфіки для окремих фінансових продуктів (зокрема, окремих видів споживчих кредитів). Важливим є точне та чітке визначення межі, яка буде застосовуватися: у такому разі слід враховувати загальну вартість кредиту, тобто вартість запозичення з урахуванням додаткових комісій та зборів (межа має бути встановлена на такому рівні, щоб дозволити кредиторам отримувати прибуток та поряд із цим уникнути зайвого прибутку через відсутність конкуренції).

Відзначено, що конкуренція на ринку фінансових послуг сама по собі не здатна впливати на зниження вартості кредитних послуг. Для того щоб цей механізм працював належним чином доцільним є застосування комплексного підходу, а саме забезпечення стабільної макроекономічної ситуації в країні, прозорості цін на продукти, фінансової грамотності населення, доступності кредитної інформації та інформації про фінансовий стан установ, а також позичальників (створення кредитних бюро); відповідної нормативно-правової бази.

Список літератури:

1. Основні засади грошово-кредитної політики на 2020 рік та середньострокову перспективу. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG_2020-mt.pdf?v=4.
2. НБУ стурбований надзвичайно високими темпами споживчого кредитування. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2019/12/17/40086974/>
3. Іваненко Л. Правові засади споживчого кредитування. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2011. № 1. С. 103–110.
4. Захаркін О.О., Мякота Т.С. Шляхи оптимізації споживчого кредитування в Україні в умовах фінансово-економічної кризи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики* : збірник наукових праць. 2010. № 1 (8). С. 79–84.
5. Луценко А. Деякі аспекти правового регулювання споживчого кредитування в Україні. *Економіка України*. 2008. № 5. С. 37–41.
6. Гордіца Т.М. Об'єктивні фактори кредитного ризику: сучасна теорія та практика в розрізі споживчого кредитування населення. *Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії. Економічні науки*: збірник наукових праць. 2009. № 4(17). С. 68–73.
7. Гава Ю. Кредит: рятівне коло чи зашморг? *Фондовий ринок*. 2011. № 13. С. 14–16.
8. Макконел К.Р, Брю С.Л. Экономикс. Принципы, проблемы и политика. Москва : ИНФРА-М, 2005. 399 с.
9. Охріменко О. Чи хочуть Українці брати кредити? URL: www.wmg.lviv.ua.
10. Ватаманюк М.М. Проблеми кредитування фізичних осіб в Україні напередодні та у розпал економічної кризи. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. № 20.5. С. 164–167.
11. Звіт про фінансову стабільність. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-H2.pdf?v=4.
12. Кредитная ловушка. Чем опасны займы на телевизоры и смартфоны. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/02/12/645191/>.
13. TOP Credit. URL: <https://topcredit.ua/kak-poluchit-kredit>.
14. Ccloan. URL: <https://www.ccloan.ua/>.
15. Mycredit. URL: <https://mycredit.ua/>.
16. CreditON. URL: <https://www.crediton.ua/ru>.
17. Швидко Гроші. URL: <https://sgroshi.com.ua/>.
18. Ваша Готівочка. URL: <https://vashagotivochka.ua/>.

19. Кредит Кафе. URL: <https://creditcafe.com.ua/>.
20. За 9 місяців кількість онлайн-кредитів від фінкомпаній зростає на 144%. URL: <https://afi.org.ua/articles/za-9-misyaciv-kilkist-onlayn-kreditiv-vid-finkompaniy-zroslo-na-144>.
21. НБУ: висока частка непрацюючих кредитів залишається значною проблемою банківського сектору. URL: <https://bank.gov.ua/stability/npl>.
22. Доповідь про стан людського розвитку за 2019 рік: Огляд. URL: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/human-development-report-2019.html.
23. Финансовая стабильность в Республике Беларусь 2017. Аналитическое обозрение. URL: <http://www.nbrb.by/publications/finstabrep/finstab2017.pdf>.
24. Responsible Lending Regulations: strengthening the resilience of borrowers to adverse interest changes. URL: <https://www.lb.lt/en/news/responsible-lending-regulations-strengthening-the-resilience-of-borrowers-to-adverse-interest-changes>.
25. Українські споживачі та кредити «До зарплати»: юридичні та регуляторні аспекти. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/02/Presentation_Ukrainian-Consumers-And-High-Cost-Lenders_Jun14-2018.pdf.
26. PS14/16: Detailed rules for the price cap on high-cost short-term credit – Including feedback on CP14/10 and final rules. URL: <https://www.fca.org.uk/publications/policy-statements/ps14-16-detailed-rules-price-cap-high-cost-short-term-credit>.
27. High-cost short-term credit. URL: <https://www.fca.org.uk/firms/high-cost-credit-consumer-credit/high-cost-short-term-credit>.
28. Interest Rate Caps around the World Still Popular, but a Blunt Instrument. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/876751468149083943/pdf/WPS7070.pdf>.
29. Campion A., Ekka R.K., and Wenner M. Interest Rates and Implications for Microfinance in Latin America and the Caribbean. IDB Working Paper Series No. IDB-WP-177.
30. Cottarelli C.G. Galli, Reedt P.M., and Pittaluga G. Monetary Policy through Ceilings on Bank Lending. *Economic Policy*. Vol.1, No. 3, p. 673–710.
31. Hawkins P. and Khalil U. Zambia – Assessing the Impact of Interest Rates Caps on the Credit Market. Unpublished note, World Bank.
32. Helms B. and Reille X. Interest Rate Ceilings and Microfinance: The Story So Far. *CGAP Occasional Paper*. No. 9.
33. Heng D. Impact of the New Financial Services Law in Bolivia on Financial Stability and Inclusion. IMF Working Paper, WP/15/267.
34. Maimbo S.M. and Gallegos C.A.H. Interest Rate Caps around the World: Still Popular, but a Blunt Instrument. World Bank Policy Research Working Paper 7070.
35. Mbengue D.M. The Worrying Trend of Interest Rate Caps in Africa. CGAP Blog. URL: <https://www.cgap.org/blog/worrying-trend-interest-rate-caps-africa>.
36. Section 33B (1) (a) of the Banking (Amendment) Act. URL: http://kenyalaw.org/kl/fileadmin/pdfdownloads/AmendmentActs/2016/Banking_Amendment_Act2016.pdf.
37. Njoroge P. A Safer Path for Interest Rates. *Daily Nation Op-Ed*, August 2, 2016. URL: <http://www.nation.co.ke/oped/Opinion/ongoing-reforms-in-banking-sector-will-reduce-cost-of-credit/440808-3327676-4vs7h4/index.html>.
38. C. Emre Alper, Benedict Clements, Niko Hobdari, and Rafel Moyà Porcel. Do Interest Rate Controls Work? Evidence from Kenya. IMF Working Paper. May 2019. 23 p.

Hudima T.S. PECULIARITIES OF IMPACT OF FINANCIAL INSTITUTIONS LENDING ACTIVITIES ON THE MONETARY POLICY

The article explores issues related to the peculiarities of the impact of financial institutions' lending activities on the achievement of monetary policy goals (MP) and the country's sustainable development. It is argued that the lending activity of financial institutions in Ukraine has a negative impact on the efficiency of MP (activates inflationary processes), creates preconditions for financial destabilization and slows down the processes of sustainable economic development of the country (in particular, increases social inequality and preserves poverty in the country; balance, etc.).

It has been established that limiting the cost of credit services is a means of counteracting such an impact at the international level. The main purpose of this tool is to protect consumers who cannot afford the interest rates offered by financial institutions, reduce the level of bad debt, social inequality and, as a consequence, promote financial stability, monetary policy goals and sustainable economic growth. Empirical studies have shown that tightly limiting interest rates relative to the Central Bank's interest rate will lead to even more negative consequences for the country's MP and sustainable economic growth than the opposite.

It is argued that among the possible means of reducing the adverse impact of the lending activities of financial institutions it would be appropriate to allocate and regulate at the legislative level: establishment of the maximum value of the loan; interest rate caps based on the specifics of individual financial products. It is noted that competition in the financial services market alone is not capable of reducing the cost of credit services. In order for this mechanism to work properly, it is advisable to apply a comprehensive approach, namely to ensure a stable macroeconomic situation in the country, transparency of product prices, financial literacy of the population, etc.

Key words: *lending activity, financial institutions, monetary policy, country's sustainable development goals, Central bank.*